

Алла Печенюк

к.е.н., докторант,

Подільський державний аграрно-технічний університет

СОЦІАЛЬНІ РЕСУРСИ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД ЯК СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток сільського туризму значною мірою пов'язаний з характеристикою сільської громади в частині аналізу її самоцінності та соціальних ресурсів. В цьому контексті сільські мешканці розглядаються як певна соціальна спільнота, яка завдяки власним якісним характеристикам здатна змінювати середовище свого звичного проживання та продукувати нові ідеї.

Для успішного ведення туристичної діяльності та управління рекреаційними ресурсами сільських територій необхідне залучення соціальних ресурсів сільських громад, основними рисами яких мають бути: знання, інтелект, творча та громадська активність. Ці компоненти варто розглядати як на особистісному рівні, так і на рівні регіону чи країни. Особистісний рівень включає: активність, інтелект, здоров'я, мораль, організованість, освіту, професіоналізм, комунікативність. Вищий рівень формує демографічні, екологічні, економічні, кваліфікаційні, соціально-культурні, психологічні, комунікаційні, організаційно-управлінські і темпологічні характеристики населення [1].

З метою дослідження та оцінки соціальної згуртованості в Україні ООН пропонує врахування Індексу соціальної згуртованості і примирення (для східної України). Він включає наступні показники: міграційні тенденції, соціально-психологічну адаптацію, відчуття співпричетності, толерантність і соціально відповідальну громадянську позицію [2].

У своїх попередніх дослідженнях [3], з метою оцінки соціальних ресурсів та їх потенційної готовності до туристичної діяльності, ми пропонуємо розглядати соціальну згуртованість громади за наступними показниками: "кількість реалізованих соціальних проектів на території громади; кількість громадян, охоплених соціальними ініціативами; кількість звернень громадян із соціальними ініціативами до органів державної влади; кількість залучених мешканців до формування кошторису розподілу бюджету громади, частка трудових мігрантів у загальній кількості населення громади".

Враховуючи той факт, що в Україні співіснує два шляхи творення національної свідомості: західний, який пов'язаний з існуванням громадянського суспільства та східний, у якому центральна роль належить культурі та традиціям, можна стверджувати, що українське суспільство має ряд проблем, які суттєво стримують розвиток туристичної діяльності. В першу чергу, це пов'язано із формуванням загальнонаціональної ідентичності. В нашій державі спостерігається вищий в порівнянні з європейськими країнами ступінь недовіри до інших членів громади, низький рівень довіри до людей інших національностей, до представників інших релігій. Крім того, досить низька частка громадян позиціонує себе з незалежними індивідами, що формує невпевненість у власних силах та не готовність брати на себе відповідальність.

Наведене свідчить про не достатню відкритість нашого суспільства та його не високу ментальну інтегрованість. Згідно досліджень Центру Разумкова, "щасливими (задоволеними) себе вважають лише 59% українських громадян, тоді як серед громадян Німеччини – 84%; Нідерландів – 92%; Польщі – 93%; Росії – 73%"[4]. Це не додає оптимізму відносно розвитку масової туристичної діяльності.

Великою проблемою є те, що існуюча на сьогодні система освіти не сформувала належну систему пізнання, яка би стала когнітивним орієнтиром, який сприяє популяризації сільського туризму, незважаючи на високий рівень грамотності населення та значний ступінь охоплення громадян вищою освітою. Наведені факти підтверджують висновки щодо наявності суспільного запиту на покращення освітньої компоненти [4].

Напрямом покращення якісної характеристики соціальних ресурсів сільських громад вбачаємо посилення когнітивної активності громадян, що створить відповідний базис формування туристичного продукту та можливості швидкої адаптації до змін.

Список використаних джерел

1. Іванишин В. В., Печенюк А. П. Теоретико-методичні аспекти розвитку центрів сільського зеленого туризму. *Інфраструктура ринку*. №33, 2019. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/33-2019>.
2. Соціальна згуртованість на сході України: соціологічний зріз, 2018 URL: <https://sos.naiu.org.ua/news/sotsialna-zgurtovanist-na-shodi-ukrayiny-sotsiologichnyi-zriz/>

3. Іванишин В. В., Рудик В. К., Печенюк А. П. Методичні засади оцінки привабливості соціального підприємництва. *Бізнес Інформ*. № 6. С. 100–107, 2019. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-100-107>.

4. Печенюк А. П. Реалізація національної етнокультурної компоненти сільського туризму в умовах глобалізаційних викликів. *Бізнес Інформ*. № 9. URL: journal@market-infr.od.ua.

5. Пуцентейло, П.Р., Гуменюк, О.О. Формування програми стратегії управління економічним розвитком регіону. *Сталий розвиток економіки*. 2018. № 1 (38). С. 98–106. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/32027>.